

УДК 327:913:[351.746.1+339.9](510+73)
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2025/1-60/96-102>

Гамідулла АЛІЄВ, асп.
ORCID ID: 0009-0007-2158-127X
e-mail: hamidulla.aliyev@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

НОВИЙ ТИП ВІДНОСИН МІЖ ВЕЛИКИМИ КРАЇНАМИ ЯК ОСНОВА ДВОСТОРОННІХ ВІДНОСИН КНР ТА США

Вступ. Відносини між Китайською Народною Республікою (КНР) і Сполученими Штатами Америки (США) є одним із ключових елементів сучасної системи міжнародних відносин, які впливають на глобальну стабільність та безпеку. Двосторонні відносини між державами пройшли складний шлях від прямої конфронтації в середині ХХ ст. до поступового залучення та стратегічної взаємодії. Від 1949 р. до 1971 р. ідеологічні розбіжності та холодна війна визначали їхню політику як ворожу, що проявлялося у невизнанні КНР з боку США, американській підтримці Тайваню, а також у військових конфліктах (Корейська війна 1950–1953 рр.). Попри довготривале протистояння, після 1971 р., обидві держави почали адаптувати свою політику, враховуючи економічні та геополітичні виклики, кульмінацією чого стало встановлення дипломатичних відносин у 1979 р. З приходом до влади в Китаї Сі Цзіньпіна у 2013 р. Китай запропонував концепцію "нового типу відносин між великими країнами", спрямовану на уникнення конфліктів та просування взаємовигідного співробітництва із США. Проте еволюція двосторонніх відносин між державами у період з 2013 по 2025 рр. демонструє наростання стратегічного суперництва, що ускладнює реалізацію цієї моделі. У зв'язку з цим, постає необхідність проаналізувати двосторонні відносини між КНР та США через призму дилеми безпеки та оцінити вплив концепції "нового типу відносин між великими державами" на зовнішньополітичні стратегії Китаю та динаміку китайсько-американських відносин.

Методи. У процесі дослідження було використано метод політичного аналізу, методи контент-аналізу та історичного аналізу, метод узагальнення.

Результати. Історичний розвиток китайсько-американських відносин демонструє чіткі етапи трансформації та еволюції. У період із середини ХХ ст. до 1971 р. відносини можна охарактеризувати як конфронтація, зумовлена ідеологічним протистоянням і холодною війною. США не визнавали КНР, підтримуючи Тайвань, а Корейська війна посилювала ворожість через сприйняття Китаєм дій США як загрози своїй безпеці. Із 1971 по 1989 роки відбувся перехід до обережної взаємодії, що включає "пінг-понг дипломатію", візит Ніксона у 1972 р. і підписання Шанхайського комюніке, яке заклало основу для нормалізації відносин між КНР та США. У 1979 р. США визнали КНР єдиним законним урядом Китаю, хоча питання Тайваню і досі залишається наріжним каменем двосторонніх відносин та протиріч. Період із 1990 по 2008 роки характеризувався економічною взаємозалежністю, зокрема після вступу Китаю до СОТ у 2001 р., однак політична напруга між державами все ще зберігалася. Концепція "нового типу відносин між великими країнами", запропонована Сі Цзіньпіном у 2013 р., передбачала такі ключові принципи: відсутність конфліктів, взаємоповагу та взаємовигідну співпрацю. Вона мала на меті уникнути традиційної конфронтації між висхідною (Китай) і домінуючою (США) державами. Однак реалізація цієї моделі зіткнулася з викликами: торговельна війна 2018 року, ініційована США через "Made in China 2025", показала економічне суперництво та протиріччя між КНР та США, а дії Китаю у Південно-Китайському морі та навколо Тайваню посилити безпекову напругу в регіоні. Виходячи з цього, теоретичний аналіз через дилему безпеки і пастку Фукідіді підтверджує, що зростання Китаю сприймається США як загроза, що має визначальний вплив на двосторонні відносини між державами.

Висновки. Двосторонні відносини між Китаєм та США у період з 2013 по 2025 роки демонструють перехід від спроби побудови "нового типу відносин між великими країнами" до загострення стратегічного суперництва між державами, зумовленого дилемою безпеки. Незважаючи на економічну взаємозалежність, розбіжності в ключових стратегічних питаннях та інтересах, економічні конфлікти (як торговельні війни) та безпекові питання (Тайвань та Південно-Китайське море) ускладнили реалізацію цієї концепції. У подальшому розвиток відносин між Китаєм та США залежатиме від здатності держав знайти баланс між конкуренцією та співробітництвом з метою забезпечення глобальної стабільності та передбачуваного двостороннього співробітництва.

Ключові слова: китайсько-американські відносини, дилема безпеки, відносини великих держав, геополітична конкуренція, дипломатична взаємодія, економічна взаємозалежність, міжнародна стабільність.

Вступ

Двосторонні відносини між Китайською Народною Республікою та Сполученими Штатами Америки, враховуючи провідну роль держав на глобальному рівні, стали наріжним каменем сучасної міжнародної безпеки та архітектури безпеки, маючи глибокий вплив на глобальну стабільність та безпеку. Відносини між державами пройшли складний шлях від прямої конфронтації в середині ХХ ст. до поступового залучення, співробітництва та стратегічної взаємодії.

З 1949 по 1971 рік ідеологічні розбіжності між країнами та холодна війна визначили їхню політику як ворожу, що проявилось у відмові Сполучених Штатів визнавати КНР, підтримці Тайваню та військових конфліктах, як Корейська війна. Попри десятиліття протиріч та суперництва, після 1971 року обидві країни почали адаптацію своїх підходів у відповідь на економічні та геополітичні виклики, що врешті призвело до встановлення дипломатичних відносин у 1979 р. Із приходом до влади Сі Цзіньпіна в 2013 р. Китай запровадив концепцію "нового типу відносин з великими країнами", спрямовану на уникнення конфліктів і просування взаємовигідної співпраці зі

Сполученими Штатами. Однак еволюція американсько-китайських відносин з 2013 по 2025 рік свідчить про зростання стратегічного суперництва, яке ускладнює реалізацію цієї моделі. Отже, у межах цього дослідження актуальним є проаналізувати двосторонню динаміку між КНР і США крізь призму дилеми безпеки, оцінити вплив концепції "нового типу відносин з великими країнами" на зовнішньополітичні стратегії Китаю та її наслідки для розвитку американсько-китайських відносин в умовах трансформації глобального та регіонального безпекового середовища.

Мета статті проаналізувати двосторонні відносини між Китайською Народною Республікою і Сполученими Штатами Америки та концепцію "новий тип відносин між великими країнами" крізь призму дилеми безпеки, вплив концепції на формування зовнішньополітичних стратегій КНР і двосторонні відносини між КНР та США в період з 2013 по 2025 роки.

Методи

У межах дослідження було використано такі методи: політичний аналіз, контент-аналіз, історичний аналіз, метод узагальнення. Політичний аналіз використано для

оцінювання впливу концепції "новий тип відносин між великими державами" на зовнішньополітичних стратегій КНР та динаміки двосторонніх відносин зі США в контексті геополітичних і безпекових викликів. Контент-аналіз застосовано для вивчення основних документів та заяв, зокрема виступи міністра закордонних справ КНР Ван Ї, з метою виокремлення головних принципів концепції та їхнього відображення в зовнішній політиці КНР. Метод історичного аналізу був використаний для прослідження еволюції китайсько-американських відносин від середини ХХ ст. до 2025 р., зокрема поступового розвитку концепції "нового типу відносин між великими країнами" та її реалізації в зовнішньополітичній діяльності КНР. Метод узагальнення використано для синтезу отриманих під час дослідження даних і формулювання висновків щодо перспектив співробітництва та конкуренції між КНР та США.

Теоретичною основою проведеного дослідження є концепція дилеми безпеки, доповнена елементами реалізму (зокрема пастки Фукіїда), що дозволяє комплексно пояснити теоретичне підґрунтя й основу стратегічного суперництва та можливостей взаємодії між Китаєм і Сполученими Штатами Америки.

Результати

Історична перспектива. Аналізуючи двосторонні відносини між Китайською Народною Республікою та Сполученими Штатами Америки, варто зазначити, що з середини ХХ ст. до початку ХХІ ст. зовнішня політика Китаю щодо Сполучених Штатів пройшла еволюції від прямої конфронтації до стратегії обережного залучення, таким чином відображаючи ширші цілі Китаю – власний національний суверенітет, міжнародне визнання та економічне зростання (Council on Foreign Relations, n. d.). Після створення Китайської Народної Республіки в 1949 р. США прийняли політику невизнання, підтримуючи уряд Республіки Китай (РК) у вигнанні на Тайвані. Протягом наступних десятиліть уряд США продовжував визнавати РК на Тайвані єдиним законним урядом на всій території Китаю (United States Department of State..., n. d.). Така позиція США була зумовлена ідеологічним протистоянням комунізму та стратегічними міркуваннями в рамках холодної війни, елементи якої зароджувалися протягом цих років. Корейська війна (1950–1953) ще більше посилила ворожість між державами, оскільки Китай сприяв військовій дії США в Кореї як безпосередню пряму загрозу власній безпеці, що в результаті призвело до втручання Китаю з метою недопущення присутності США на своєму кордоні (Naval History and Heritage Command, 1990). Ця інтервенція суттєво вплинула на китайсько-американські відносини і сформувала їхні підходи до проблем безпеки на наступні два десятиліття: протягом 1950-х та 1960-х років Китай проводив зовнішню політику, яка характеризувалася опорою на власні сили, розглядаючи Сполучені Штати як стратегічного супротивника. США також закликали своїх союзників утриматися від встановлення дипломатичних відносин з Китаєм, а також заборонили американцям відвідування Китаю та запровадили міжнародне ембарго проти Китаю (Weatherhead East Asian..., n. d.). Загалом цей часовий проміжок є періодом стратегічного суперництва та конфронтації між Китаєм та США, як з ідеологічної точки зору, так і з безпекової, що проявилось у невизнанні Америкою КНР, підтримці Тайваню та участі у військових таких конфліктах, як Корейська війна.

Період з 1971 по 1989 рік ознаменувався значною трансформацією китайсько-американських відносин, що характеризувалася переходом від конфронтації до обережної взаємодії. Геополітична напруженість між Китаєм

та Радянським Союзом та геополітичний прагматизм спонукали Китай шукати можливостей для поліпшення двосторонніх відносин зі Сполученими Штатами, зокрема на противагу радянському впливу (Woodrow Wilson International..., n. d.). Протягом 1971 року відбувся перший публічний знак потепління відносин між Вашингтоном і Пекіном – запрошення збірної США з пінг-понгу до Китаю 6 квітня 1971 р. (подія згодом зайняла місце в історії як "пінг-понг дипломатія"). Також, у липні 1971 р., Державний секретар Г. Кіссінджер здійснив таємну поїздку до Китаю. Кульмінацією подій на покращення двосторонніх відносин у 1971 р. стало визнання Організацією Об'єднаних Націй Китайської Народної Республіки, надавши їй постійне місце в Раді Безпеки ООН, яке з 1945 року займала Китайська Республіка на Тайвані (Council on Foreign Relations, n. d.).

Візит президента Р. Ніксона до Китаю в 1972 р. ознаменував поворотний момент у відносинах держав, який призвів до підписання Шанхайського комюніке, де обидві держави визнали свої розбіжності, але висловили обопільне бажання нормалізувати відносини (China Internet Information Center, 2001). Паралельно з цими процесами, під керівництвом Ден Сяопіна Китай проводив політику "Чотирьох модернізацій", серед іншого наголошуючи на економічному розвитку та відкритості для іноземних інвестицій, у тому числі з США (Encyclopædia Britannica Inc., n. d.). Покращення двосторонніх відносин кульмінувалось в 1979 р. під час встановлення офіційних дипломатичних відносин між США та КНР, в яких США визнали КНР єдиним законним урядом Китаю. Попри це, США продовжують підтримувати неформальні зв'язки з Тайванем відповідно до Закону про відносини з Тайванем, що залишається предметом суперечок між державами (Reuters, 2024). Власне, підсумовуючи події, цей період у двосторонніх відносинах між Китаєм та США можна охарактеризувати як своєрідний прорив. Протягом цього часу були закладені підвалини для двостороннього співробітництва між країнами, такі як Шанхайське комюніке, визнання Радбезом ООН КНР як постійного члена та встановлення дипломатичних відносин між КНР і США, що в результаті привело до посилення китайсько-американських зв'язків та більш тісного співробітництва між державами.

Після зростання взаємодії між країнами період з 1990 по 2008 рік став важливим етапом у двосторонніх відносинах між Китаєм та США, який характеризувався стратегічною взаємодією та зростаючою економічною взаємозалежністю між державами. Після закінчення "холодної війни" Китай активно прагнув до більшої інтеграції у світову економіку, визнаючи економічне зростання необхідною умовою для національного відродження. Головним поворотним моментом у цих зусиллях став вступ Китаю до Світової організації торгівлі (СОТ) у грудні 2001 року, що сприяло збільшенню обсягів торгівлі КНР з іншими державами світу, зокрема зі Сполученими Штатами (Office of the United States..., 2001). Проте, незважаючи на поглиблення економічних зв'язків, політична напруженість між Китаєм та США зберігалася, зокрема через такі питання, як права людини та продаж американської зброї Тайваню. Політика "одного Китаю" США щодо Тайваню залишалася доволі неоднозначною і піддавалася різним інтерпретаціям, що призводило й призводить до постійних дебатів та напруженості у відносинах між країнами (Congressional Research Service, n. d.). Протягом цього періоду зовнішня політика Китаю керувалася принципом Ден Сяопіна "не виділятися" (від англ. *keeping a low profile*), зосереджуючись на внутрішньому розвитку та уникаючи прямої конфронтації,

зокрема зі Сполученими Штатами. Такий підхід наголошував на важливості економічної модернізації та інтеграції у загальносвітову економіку, що дозволило Китаю отримати економічні вигоди від глобалізаційних процесів.

У період між 2008 і 2012 роками зовнішня політика Китаю демонструвала поєднання нової напористості і стратегічної обережності. Світова фінансова криза 2008 року, яка розпочалася з падіння фінансового ринку в США, змусила китайських політиків переоцінити американську економічну модель та її роль у глобальному лідерстві, а також переоцінити власне китайські економічні стратегії та позиції Китаю у світовій економіці (Dollar, 2018). Відносно стійкі економічні показники Китаю в цей період зміцнили його впевненість на міжнародній арені (Masuda, 2016). Зокрема, у Південно-Китайському морі Китай почав більш інтенсивно відстоювати свої територіальні претензії, розглядаючи цей регіон як "основний національний інтерес", що, зрештою, закріпило стратегічний інтерес на посилення власної присутності і впливу в регіоні (London School of Economics..., 2018).

У 2011 р. адміністрація Б. Обама оголосила про свою стратегію "Поворот до Азії", спрямовану на переорієнтацію уваги США на Азійсько-Тихоокеанський регіон. Цей комплексний підхід мав на меті встановити більш збалансовану економічну, дипломатичну та безпекову присутність у регіоні. Основними компонентами стали ратифікація Угоди про вільну торгівлю між США та Південною Кореєю та зусилля зі створення Транстихоокеанського партнерства (ТТП), які стали важливими кроками у зміцненні економічних зв'язків з Азією (Lieberthal, 2011). США проголошували, що ця стратегія не спрямована проти жодної окремої країни, однак Китай сприйняв її як спробу США стримати зростаючий вплив КНР у регіоні. А тому у відповідь на цю стратегію, Китай почав зміцнювати свій військовий, дипломатичний та економічний потенціал, щоб захистити свої інтереси в регіоні (Lieberthal, 2011). Фактично, цей період ознаменувався значним зрушенням у зовнішній політиці США, що відображає зростаючу важливість Азійсько-Тихоокеанського регіону на глобальному рівні. "Поворот до Азії" підкреслив інтерес США до посилення власної присутності в регіоні та більшої взаємодії з азійськими країнами, тим самим створивши своєрідну дилему безпеки у двосторонніх відносинах між Китаєм та США, наголошуючи на необхідності стратегічно нового формату у двосторонній взаємодії між КНР та США.

Роль "дилеми безпеки". З огляду на посилення економічних і геополітичних позицій КНР на світовій арені протягом останніх десятиліть, а також посилення конкуренції між Китаєм та США на глобальному рівні, автор планує проаналізувати китайсько-американські відносини крізь поняття "новий тип відносин між великими країнами". Також, в рамках цього дослідження, автор планує проаналізувати сучасний стан двосторонніх відносин між Китаєм та США з точки зору дилеми безпеки, розглянувши теоретичне підґрунтя цього поняття і, відповідно, проаналізувавши це поняття у контексті відносин між цими країнами.

Поняття "дилеми безпеки" уперше було введено німецьким соціологом та політичним теоретиком Дж. Герцем у статті для журналу "World Politics" у 1950 р., і згодом у його книзі "Політичний реалізм і політичний ідеалізм" у 1951 р. (Капітоненко, 2019). Дж. Герц був одним із перших науковців, який систематично досліджував, як зусилля держав, спрямовані на забезпечення власної безпеки, можуть ненавмисно призвести до незахищеності інших держав, тим самим створюючи спіраль

взаємної недовіри та зростаючої конкуренції (Herz, 1950). Концепція дилеми безпеки Дж. Герца вийшла з концепції реальної політики (або реалполітик), яка підкреслює конкурентний і конфліктний характер міжнародної політики (Herz, 1950).

Розвиваючи поняття, запропоноване Дж. Герцем, і говорячи про основні характеристики дилеми безпеки, Р. Джервіс у книзі "Співпраця в умовах дилеми безпеки" зазначив, що дилема безпеки характеризується відсутністю довіри між державами, коли кожна з них сприймає дії іншої як потенційно ворожі (Jervis, 1978). У сучасному світі це можна побачити в контексті нарощування військового потенціалу, коли збільшення витрат на оборону або військові технології однією державою, призначені для власного захисту, можуть розглядатися сусідніми державами як загроза. У відповідь ці держави можуть збільшити свій військовий потенціал, навіть якщо вони не мали наміру ескалації напруженості (Jervis, 1978). Такий цикл може бути шкідливим для міжнародних відносин, часто призводячи до гонки озброєнь, складнощів під час дипломатичних переговорів та навіть конфлікту, незважаючи на те, що початкові наміри могли мати виключно оборонний характер. Тому дилема безпеки відіграє центральну роль у поясненні динаміки конкуренції, ескалації та війни, особливо в періоди інтенсивної геополітичної конкуренції (Jervis, 1978).

Яскравим прикладом дилеми безпеки є "холодна війна", під час якої і Сполучені Штати, і Радянський Союз через гонку озброєнь нарощували ядерні арсенали, задля забезпечення та посилення власних позицій. Незважаючи на зусилля із забезпечення безпеки, це призвело до посилення напруженості і загрози глобального конфлікту, кульмінацією чого стала Карибська криза 1962 р., фактично демонструючи дилему безпеки в дії. На думку М. Капітоненка, у статті "Піднесення Китаю: вплив на міжнародну безпеку", варто виокремити той факт, що фактичне наближення Китаю до США за основними силовими характеристиками вже, по суті, активувало дилему безпеки у відносинах між двома державами і потенційного здатне її поглиблювати (Капітоненко, 2021).

З огляду на аналіз поняття "дилема безпеки" в контексті двосторонніх відносин між Китаєм та США, необхідно також розглянути поняття "пастка Фукідіда". Термін був запропонований Г. Еліссом у його книзі "Приречені на війну: чи можуть Америка і Китай уникнути пастки Фукідіда?" (Allison, 2017) і описує ситуацію в міжнародних відносинах, коли зростаюча сила загрожує витіснити вже існуючу державу, провокуючи таким чином напруженість, що часто призводить до війни (Allison, 2017). Ця теорія базується на праці Фукідіда "Історія Пелопоннеської війни" (Thucydides, 2013). Фукідід у своїй розповіді про Пелопоннеську війну (431–404 рр. до н. е.) пояснював конфлікт між Афінами і Спартою зазначаючи, що "саме піднесення Афін і страх, який це вселило в Спарту, зробили війну неминучою" (Thucydides, 2013). Теорія Фукідіда припускає, що коли висхідна держава (у цьому випадку Афіни) починає кидати виклик домінуючій державі (Спарта), притаманний їй страх і невпевненість призводять до конфлікту, навіть якщо жодна зі сторін не бажає війни. Ключовим у цьому контексті є дихотомія протистояння висхідної сили проти домінуючої держави. Г. Еліссон пояснює поняття "висхідна сила" як держава, економічна, військова чи політична міць якої зростає, і яка кидає виклик усталеній домінуючій державі, і коли ця висхідна держава стає сильнішою, домінуюча в системі держава сприймає це як загрозу, що призводить до напруженості і потенційного конфлікту. У цьому ключі

важливим є питання неминуєності конфлікту, головна ідея чого полягає в тому, що подібна динаміка часто призводить до війни через усвідомлення загрози безпеці з боку зростаючої сили, що може викликати превентивні дії від домінуючої держави, у тому числі шляхом військової ескалації (Allison, 2017).

На думку М. Капітоненка, вплив дилеми безпеки, або так званої пастки Фукіїда, Китаю та США виходитиме за межі двосторонніх відносин між державами і матиме більш глобальні наслідки як для системи міжнародних відносин, так і для світової економіки (Капітоненко, 2021). Основна небезпека полягає в тому, що обидві держави не можуть відчувати себе захищеними і, фактично, США та Китай сприймають один одного як загрозу, що, врешті-решт, може призвести до глибокої трансформації міжнародних відносин та кризи або до потенційного відкритого протистояння між КНР та США (Капітоненко, 2021). З огляду на це, аналіз двосторонніх відносин між Китаєм та США крізь призму дилеми безпеки є важливим інструментом для дослідження зовнішньополітичних стратегій КНР та впливу на двосторонні відносини між КНР та США.

Беручи до уваги історичний аналіз еволюції китайсько-американських відносин та дилему безпеки, яка є основоположною теоретичною рамкою, що пояснює основні політичні та екзистенційні протиріччя у відносинах між КНР та США, виникає запитання стосовно можливих форматів для співробітництва та мирного співіснування між двома державами. У цьому ключі, після приходу до влади в КНР Сі Цзіньпіна в 2013 р. перед китайським керівництвом постало питання розбудови двосторонніх відносин зі Сполученими Штатами Америки з урахуванням китайських зовнішньополітичних цілей та інтересів.

Нова концепція. У 2013 р., під час зустрічі Сі Цзіньпіна з Президентом США Б. Обамою, китайський лідер використав концепцію "новий тип відносин між великими країнами", характеризуючи китайсько-американські відносини (National People's Congress..., 2021). За словами лідера КНР, він та Б. Обама "...провели відвертий і глибокий обмін думками про внутрішню і зовнішню політику, про побудову нового типу відносин між великими країнами – між Китаєм і Сполученими Штатами, а також про основні міжнародні та регіональні проблеми, що становлять взаємний інтерес" (National People's Congress..., 2021). Також під час цієї зустрічі сторони домовились, що "...Китай і США повинні і можуть побудувати нову модель відносин, відмінну від історичних зіткнень і конфронтацій між великими державами, з огляду на швидку економічну глобалізацію і необхідність для всіх країн світу працювати разом ... для побудови нової моделі відносин між великими державами" (The Brookings Institution, n. d.). Крім цього, Сі Цзіньпін також підкреслив безпрецедентність побудови такої моделі відносин та виокремив важливість її сумлінного дотримання обома сторонами (The National People's Congress..., 2021).

Говорячи про новий тип відносин між великими країнами, які китайська сторона бачаче в новому типі відносин між Китаєм та США, у вересні 2013 року, незадовго після зустрічі лідерів країн, Міністр закордонних справ КНР Ван Ї виділив декілька основних аспектів цього: "*відсутність конфліктів і конфронтацій*", "*взаємоповага*" і "*взаємовигідна співпраця*" (The Brookings Institution, n. d.). По-перше, щодо пункту про відсутність конфліктів і конфронтацій Ван Ї вказав, що це передумова нової моделі відносин між великими країнами. Відповідно до нього, "протягом історичних досліджень було близько 15

випадків піднесення нових держав, і в 11 випадках між такими державами і державами-гегемонами спалахувала конфронтація та війна" (The Brookings Institution, n. d.). На думку Ван Ї, як Китай, так і США, є частиною світовою спільноти зі спільними інтересами, де всі стають все більше взаємопов'язаними: "Ніхто з нас не виграє від конфронтації. Війна нас нікуди не приведе. "Ніяких конфліктів і конфронтацій" означає, що нам потрібно слідувати тенденції глобалізації, змінити негативні прогнози щодо китайсько-американських відносин, усунути стратегічну недовіру і зміцнити впевненість у майбутньому китайсько-американських відносин" (The Brookings Institution, n. d.).

Інший принцип, згаданий Ван Ї, а саме, взаємна повага, на думку китайської сторони є ще одним важливим елементом нового типу відносин між великими країнами. Міністр закордонних справ зазначив, що "беручи до уваги різний соціальний устрій, історію та культуру обох країн, які попри це пов'язані переплетеними інтересами, взаємна повага є ще більш важливою" (The Brookings Institution, n. d.). Також було вказано на важливість поваги до ключових ідеологічних цінностей один одного, паралельно шукаючи спільні точки дотику та можливості співробітництва, що в цілому підкреслює ключовий меседж від Китаю – попри різну соціально-ідеологічну систему цінностей, Китай та Сполучені Штати можуть мирно співіснувати та розвивати двосторонні відносини, особливо з точки зору економіки (The Brookings Institution, n. d.). Щодо пункту про взаємовигідну кооперацію міністр закордонних справ КНР підкреслив, що це єдиний спосіб перетворити бачення на реальність, адже існує величезна потреба і потенціал для двосторонньої співпраці у всіх сферах, тим самим зазначаючи, що поглиблення взаємовигідної співпраці є важливим не лише для Китаю та США, а й для всіх країн світу (The Brookings Institution, n. d.).

У продовження китайського бачення нового типу відносин між великими країнами як основи двосторонніх відносин між КНР та США Ван Ї підкреслив, що розвиток Китаю має мирний характер, і в Китаю ніколи не було стратегічного наміру кинути виклик Сполученим Штатам або замінити їхню позицію у світі, бажаючи спільного розвитку та процвітання Китаю та США (The Brookings Institution, n. d.). Беручи до уваги дилему безпеки як теоретичне підґрунтя для розуміння природи відносин між цими державами, ця заява заклала своєрідний фундамент у відносинах між КНР та США з урахуванням інтересів один одного та з побудовою співробітництва, направленою на стратегічні цілі обох держав і насамперед Китаю – економічний розвиток та співробітництво.

Щодо тематики Азійсько-Тихоокеанського регіону, який є одним із наріжних каменів дилеми безпеки між державами, Ван Ї наголосив, що для КНР та США задля побудови нової моделі відносин саме з цього регіону ключовим питанням є уникнення конфронтації та конфліктів США (The Brookings Institution, n. d.). Він зазначив, що Китай і США повинні щиро поважати та враховувати інтереси один одного в Азійсько-Тихоокеанському регіоні: Китай поважає традиційний вплив та інтереси США в регіоні і не думає про витіснення Вашингтону з регіону, а навпаки, сподівається на конструктивну роль у забезпеченні регіональної стабільності та розвитку, паралельно очікуючи поваги з боку США стосовно основних інтересів та занепокоєнь КНР (The Brookings Institution, n. d.).

Говорячи про ключове безпекове питання, а саме Тайвань, Ван Ї зазначив, що це питання стосується суверенітету і територіальної цілісності Китаю і що поступова інтеграція двох сторін через двосторонню взаємодію та

співпрацю призведе до остаточного возз'єднання. Підкреслюючи, що протягом багатьох років тайванське питання було тягарем у китайсько-американських відносинах, який перешкодив співпраці, міністр закордонних справ Китаю зазначив, що конструктивна позиція США в контексті мирного возз'єднання є гарантією довгострокового та стабільного зростання двосторонніх відносин та відкриє ще більше можливостей для всеосяжного співробітництва між КНР та США (The Brookings Institution, n. d.). Таким чином, Ван Ї підкреслив ключові стратегічні елементи та китайське бачення нового типу відносин між великими країнами, яке базується на відсутності конфронтації, взаємоповаги та взаємовигідної співпраці обох держав. Також Ван Ї відзначив принципи для китайської сторони моменти в зовнішньополітичній та безпековій сфері, головним чином у контексті питання Тайваню як ключового питання територіальної цілісності та суверенітету Китайської Народної Республіки.

Проте варто зазначити, що, на думку Д. Чена, обидві сторони на початковому етапі доволі по-різному інтерпретували назву для нової моделі відносин між КНР та США: Пекін та Вашингтон, по суті, мали різні трактування з точки зору тлумачення значення гасла. Китай таким чином прагнув відповідного підвищення статусу та впливу Пекіну, у той час як Сполучені Штати розглядали "новий тип відносин між великими державами" як пошук рішень глобальних проблем людства, як-от продовольча, екологічна, енергетична тощо (Chen, 2014).

Говорячи про вплив концепції нового типу відносин між великими державами, з точки зору економічного співробітництва, попри високий рівень взаємозалежності китайської та американської економік, це не стало на заваді значним торговельним суперечкам, зокрема торговельній війні між США та Китаєм, ініційованій президентом Д. Трампом під час першого перебування на посаді з 2017 по 2021 рр., та продовженню стратегічної конкуренції за часів адміністрації президента Дж. Байдена. Зокрема, у 2015 р. Китай започаткував ініціативу "Made in China 2025", яка мала на меті перетворити виробничий сектор Китаю на високотехнологічний і здатний зменшити залежність Китаю від іноземних технологій та сприяти інноваціям у таких галузях, як робототехніка, аерокосмічна промисловість та біотехнології. У свою чергу, Сполучені Штати сприйняли цей крок як прямий виклик своєму технологічному домінуванню, що призвело до зростання напруженості між двома країнами (Mcbride, & Chatzky, 2019). Через це, у 2018 р. США розпочали торговельну війну проти Китаю, запровадивши тарифи на китайські товари; Китай, у свою чергу, відповів паритетно, що стало відчутним відходом від концепції взаємовигідної співпраці, передбаченої в 2013 р. Сполучені Штати висловлювали занепокоєння щодо дисбалансу в торгівлі та недобросовісних практиках КНР, включаючи звинувачення в крадіжці інтелектуальної власності та примусовій передачі технологій (Khitakhpov, n. d.). Зрештою, торговельна війна мала негативні економічні наслідки для обох країн: дослідження показують, що підвищення тарифів США негативно вплинуло на прибутковість китайських компаній-експортерів. У середньому збільшення експортних цін з урахуванням тарифів на 1 % на рівні компаній призвело до падіння рентабельності китайських експортерів на 0,35 відсоткового пункту (Center on China's Economy..., 2023).

Щодо питання безпеки та військової сфери динаміка національного взаємного співробітництва стає дедалі складнішою, зокрема в Індо-Тихоокеанському регіоні. Попри заяви Китаю про мирне співіснування, деякі кроки

сприймаються країнами регіону та США як загроза їхній безпеці. До прикладу, у Південнокитайському морі Китай будував порти, військові об'єкти та злітно-посадкові смуги на меліорованих землях у Південнокитайському морі, зокрема на Парасельських островах і острові Спратлі – заходи, які сприймаються країнами регіону як потенційна спроба встановлення Китаєм контролю над ключовими водними шляхами (Council on Foreign Relations, 2024). Щодо Тайванської протоки Народно-визвольна армія Китаю (НВАК) проводить регулярні військові навчання навколо Тайваню, які посилюються останнім часом, що викликає занепокоєння з американського боку адже така діяльність може слугувати прикриттям для потенційної атаки та складністю відрізати навчання від реальної підготовки до неї (Corporate Identities & CDEIU, 2025). Сполучені Штати, у свою чергу, поряд з Великою Британією та Австралією в 2021 р. оголосили про партнерство у сфері безпеки – AUKUS, зосереджене на посиленні військового потенціалу та спрямоване на посилення стримування в Індо-Тихоокеанському регіоні (Center for Strategic and..., n. d.).

Зрештою, можна дійти висновку, що ці події підсилюють поглиблення стратегічного суперництва між США і Китаєм та є відхиленням від цілей взаємовигідного співробітництва в рамках концепції нового типу відносин між великими державами. Це суперництво вказує на головні виклики в балансуванні між економічною взаємозалежністю та співробітництвом з іншими державами, з одного боку, та вирішенні ключових питань та проблем національної безпеки, з іншого боку.

Дискусія і висновки

Аналіз двосторонніх відносин між Китайською Народною Республікою та Сполученими Штатами Америки через призму концепції "новий тип відносин між великими країнами" та дилеми безпеки демонструє складність і суперечливість відносин між державами у період з 2013 по 2025 роки. Модель відносин, запропонована КНР, передбачала запобігання конфліктам, взаємоповагу та взаємовигідну співпрацю задля забезпечення стабільності й мирного співіснування обох держав. Проте еволюція китайсько-американських відносин протягом цього періоду показала, що, незважаючи на економічну взаємозалежність держав, реалії міжнародних відносин та дилеми безпеки призвели до загострення стратегічного суперництва між ними.

Головними факторами, які вплинули на відхід від концепції "нового типу відносин між великими країнами", стали розбіжності у стратегічних інтересах держав, економічні конфлікти (торговельна війна в 2018 р.) і загострення безпекових питань (питання Тайваню та впливу в Південнокитайському морі). Зовнішньополітична діяльність КНР, спрямована на посилення власного економічного та геополітичного впливу, і відповідні заходи у відповідь з боку США щодо стримування зростання Китаю призвели до трансформації двосторонніх відносин радше у бік конкуренції. Поглиблення військової співпраці США з союзниками в Індо-Тихоокеанському регіоні, створення альянсу AUKUS та нарощування технологічного протистояння протягом останніх років лише підсилюють зростаюче напруження між Китаєм та США.

Таким чином, концепція "нового типу відносин між великими країнами" на цьому етапі двосторонніх відносин залишається радше декларативною ініціативою, яка, зрештою, не змогла запобігти ескалації суперництва та конкуренції між Китаєм та США, що природно виникають у рамках дилеми безпеки. Подальший розвиток двосторонніх відносин між державами буде залежати від того,

наскільки обидві країни зможуть знайти баланс між власними стратегічними зовнішньополітичними інтересами та такими глобальними викликами, як стабільність світової економіки та кліматичні зміни. Попри те, що повернення до початкового бачення моделі двосторонніх відносин на цьому етапі має малоімовірний вигляд, розуміння взаємної необхідності уникнення безпосереднього конфлікту між Китаєм та США може стати рушійною силою для перегляду сучасного етапу відносин у бік моделі нового типу відносин між великими країнами.

Список використаних джерел

- Allison, G. (2017). *Destined for war: Can America and China escape Thucydides's trap?* Internet Archive. https://archive.org/details/destinedforwarca0000alli_p4c4/page/n9/mode/2up
- Center for Strategic and International Studies. (n. d.). *Harnessing progress: Strengthening the Indo-Pacific through alliances and partnerships*. <https://www.csis.org/analysis/harnessing-progress-strengthening-indo-pacific-through-alliances-and-partnerships>
- Center on China's Economy and Institutions, Stanford University. (2023). *How did the 2018 U.S.–China trade war affect China's exporters?* <https://sccie.fsi.stanford.edu/china-briefs/how-did-2018-us-china-trade-war-affect-chinas-exporters>
- Chen, D. (2014, November 8). Defining a 'new type of major power relations'. *The Diplomat*. <https://thediplomat.com/2014/11/defining-a-new-type-of-major-power-relations/>
- China Internet Information Center. (2001). *Joint communique of the United States of America and the People's Republic of China (Shanghai Communique)*. <http://www.china.org.cn/english/china-us/26012.htm>
- Congressional Research Service. (n. d.). *China/Taiwan: Evolution of the "One China" policy – Key statements from Washington, Beijing, and Taipei*. <https://www.everycrsreport.com/reports/RL30341.html>
- Corporate Identities & CDEIU. (2025, February 14). U.S. warns China's war games near Taiwan could be used to conceal attack. *CDE News*. <https://cde.news/u-s-warns-chinas-war-games-near-taiwan-could-be-used-to-conceal-attack>
- Council on Foreign Relations. (n. d.). *Timeline of U.S.–China relations*. <https://www.cfr.org/timeline/us-china-relations>
- Council on Foreign Relations. (2024). *Territorial disputes in the South China Sea*. <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/territorial-disputes-south-china-sea>
- Dollar, D. (2018, September 14). U.S.–China trade war has its seeds in the financial crisis. *The Brookings Institution*. <https://www.brookings.edu/articles/u-s-china-trade-war-has-its-seeds-in-the-financial-crisis>
- Encyclopædia Britannica, Inc. (n. d.). *Four modernizations*. <https://www.britannica.com/topic/Four-Modernizations>
- Herz, J. (1950). Idealist internationalism and the security dilemma. *World Politics*, 2(2), 171–201. <http://slantchev.ucsd.edu/courses/ps240/04%20Conflict%20with%20States%20as%20Unitary%20Actors/Herz%20-%20Idealist%20internationalism%20and%20the%20security%20dilemma.pdf>
- Jervis, R. (1978). Cooperation under the security dilemma. *World Politics*, 30(2), 167–214. <https://www.sfu.ca/~kawasaki/Jervis%20Cooperation.pdf>
- Капітоненко, М. (2019). Теорія міжнародних відносин. Книги – XXI, 2019. 272 с.
- Капітоненко, М. (2021). The rise of China: Impact on international security. *Journal of International Relations*, 1(2), 1–15. <https://doi.org/10.53679/2616-9460.1-2.2021.09>
- Khitakhunov, A. (n. d.). *U.S.–China trade war: Economic causes and consequences*. Eurasian Research Institute. <https://www.eurasian-research.org/publication/us-china-trade-war-economic-causes-and-consequences>
- Lieberthal, K. (2011, December 21). The American pivot to Asia. *The Brookings Institution*. <https://www.brookings.edu/articles/the-american-pivot-to-asia>
- London School of Economics IDEAS and CIMB ASEAN Research. (2018). *China's Belt and Road Initiative (BRI) and Southeast Asia*. <https://www.lse.ac.uk/ideas/Assets/Documents/reports/LSE-IDEAS-China-SEA-BRI.pdf>
- Masuda, M. (2016, February 20). Why has Chinese foreign policy become more assertive? *The East Asia Forum*. <https://eastasiaforum.org/2016/02/20/why-has-chinese-foreign-policy-become-more-assertive>
- McBride, J., & Chatzky, A. (2019, May 13). Is 'Made in China 2025' a threat to global trade? *Council on Foreign Relations*. <https://www.cfr.org/background/made-china-2025-threat-global-trade>
- National People's Congress of the People's Republic of China. (2021, December 11). Build a new model of major-country relationship between China and the United States. *China Daily*. https://subsites.chinadaily.com.cn/npc/2021-12/11/c_688413.htm
- Naval History and Heritage Command. (1990). *A new equation: Chinese intervention into the Korean War*. <https://www.history.navy.mil/research/library/online-reading-room/title-list-alphabetically/n/new-equation.html>
- Office of the United States Trade Representative Archive. (2001). *Background information on China's accession to the World Trade Organization*. https://ustr.gov/archive/Document_Library/Fact_Sheets/2001/

Background_Information_on_China%27s_Accession_to_the_World_Trade_Organization.html

Reuters. (2024, December 30). China's Xi offers deep condolences over Jimmy Carter's death. <https://www.reuters.com/world/china-offers-deep-condolences-over-jimmy-carters-death-2024-12-30>

The Brookings Institution. (n. d.). *Wang Yi: Toward a new model of major-country relations between China and the United States*. <https://www.brookings.edu/articles/wang-yi-toward-a-new-model-of-major-country-relations-between-china-and-the-united-states>

Thucydides. (2013). *The history of the Peloponnesian War*. In *The complete works of Thucydides*. Delphi Classics. <https://archive.org/details/thcds/Thucydides%20-%20The%20History%20of%20the%20Peloponnesian%20War/The%20Complete%20Works%20of%20Thucydides%20-%20Delphi%20Classics%2C%202013%29>

United States Department of State, Office of the Historian, Foreign Service Institute. (n. d.). *China policy*. <https://history.state.gov/milestones/1977-1980/china-policy>

Weatherhead East Asian Institute, Columbia University. (n. d.). *U.S.–China relations since 1949*. https://afe.easia.columbia.edu/special/china_1950_us_china.htm

Woodrow Wilson International Center for Scholars Digital Archive. (n. d.). *Sino-American cooperation (1972–1989)*. <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/topics/sino-american-cooperation-1972-1989>

References

- Allison, G. (2017). *Destined for war: Can America and China escape Thucydides's trap?* Internet Archive. https://archive.org/details/destinedforwarca0000alli_p4c4/page/n9/mode/2up
- Center for Strategic and International Studies. (n. d.). *Harnessing progress: Strengthening the Indo-Pacific through alliances and partnerships*. <https://www.csis.org/analysis/harnessing-progress-strengthening-indo-pacific-through-alliances-and-partnerships>
- Center on China's Economy and Institutions, Stanford University. (2023). *How did the 2018 U.S.–China trade war affect China's exporters?* <https://sccie.fsi.stanford.edu/china-briefs/how-did-2018-us-china-trade-war-affect-chinas-exporters>
- Chen, D. (2014, November 8). Defining a 'new type of major power relations'. *The Diplomat*. <https://thediplomat.com/2014/11/defining-a-new-type-of-major-power-relations/>
- China Internet Information Center. (2001). *Joint communique of the United States of America and the People's Republic of China (Shanghai Communique)*. <http://www.china.org.cn/english/china-us/26012.htm>
- Congressional Research Service. (n. d.). *China/Taiwan: Evolution of the "One China" policy—Key statements from Washington, Beijing, and Taipei*. <https://www.everycrsreport.com/reports/RL30341.html>
- Corporate Identities & CDEIU. (2025, February 14). U.S. warns China's war games near Taiwan could be used to conceal attack. *CDE News*. <https://cde.news/u-s-warns-chinas-war-games-near-taiwan-could-be-used-to-conceal-attack>
- Council on Foreign Relations. (n. d.). *Timeline of U.S.–China relations*. <https://www.cfr.org/timeline/us-china-relations>
- Council on Foreign Relations. (2024). *Territorial disputes in the South China Sea*. <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/territorial-disputes-south-china-sea>
- Dollar, D. (2018, September 14). U.S.–China trade war has its seeds in the financial crisis. *The Brookings Institution*. <https://www.brookings.edu/articles/u-s-china-trade-war-has-its-seeds-in-the-financial-crisis>
- Encyclopædia Britannica, Inc. (n. d.). *Four modernizations*. <https://www.britannica.com/topic/Four-Modernizations>
- Herz, J. (1950). Idealist internationalism and the security dilemma. *World Politics*, 2(2), 171–201. <http://slantchev.ucsd.edu/courses/ps240/04%20Conflict%20with%20States%20as%20Unitary%20Actors/Herz%20-%20Idealist%20internationalism%20and%20the%20security%20dilemma.pdf>
- Jervis, R. (1978). Cooperation under the security dilemma. *World Politics*, 30(2), 167–214. <https://www.sfu.ca/~kawasaki/Jervis%20Cooperation.pdf>
- Капітоненко, М. (2019). *Теорія міжнародних відносин* [Theory of international relations]. Knyhy – XXI [in Ukrainian].
- Капітоненко, М. (2021). The rise of China: Impact on international security. *Journal of International Relations*, 1(2), 1–15. <https://doi.org/10.53679/2616-9460.1-2.2021.09>
- Khitakhunov, A. (n. d.). *U.S.–China trade war: Economic causes and consequences*. Eurasian Research Institute. <https://www.eurasian-research.org/publication/us-china-trade-war-economic-causes-and-consequences>
- Lieberthal, K. (2011, December 21). The American pivot to Asia. *The Brookings Institution*. <https://www.brookings.edu/articles/the-american-pivot-to-asia>
- London School of Economics IDEAS and CIMB ASEAN Research. (2018). *China's Belt and Road Initiative (BRI) and Southeast Asia*. <https://www.lse.ac.uk/ideas/Assets/Documents/reports/LSE-IDEAS-China-SEA-BRI.pdf>
- Masuda, M. (2016, February 20). Why has Chinese foreign policy become more assertive? *The East Asia Forum*. <https://eastasiaforum.org/2016/02/20/why-has-chinese-foreign-policy-become-more-assertive>
- McBride, J., & Chatzky, A. (2019, May 13). Is 'Made in China 2025' a threat to global trade? *Council on Foreign Relations*. <https://www.cfr.org/background/made-china-2025-threat-global-trade>
- National People's Congress of the People's Republic of China. (2021, December 11). Build a new model of major-country relationship between

China and the United States. *China Daily*. https://subsites.chinadaily.com.cn/npc/2021-12/11/c_688413.htm

Naval History and Heritage Command. (1990). *A new equation: Chinese intervention into the Korean War*. <https://www.history.navy.mil/research/library/online-reading-room/title-list-alphabetically/n/new-equation.html>

Office of the United States Trade Representative Archive. (2001). *Background information on China's accession to the World Trade Organization*. https://ustr.gov/archive/Document_Library/Fact_Sheets/2001/Background_Information_on_China%27s_Accession_to_the_World_Trade_Organization.html

Reuters. (2024, December 30). China's Xi offers deep condolences over Jimmy Carter's death. <https://www.reuters.com/world/china-offers-deep-condolences-over-jimmy-carters-death-2024-12-30>

The Brookings Institution. (n. d.). *Wang Yi: Toward a new model of major-country relations between China and the United States*. <https://www.brookings.edu/articles/wang-yi-toward-a-new-model-of-major-country-relations-between-china-and-the-united-states>

Thucydides. (2013). *The history of the Peloponnesian War*. In *The complete works of Thucydides*. Delphi Classics. <https://archive.org/details/thcds/Thucydides%20-%20The%20History%20of%20the%20Peloponnesian%20War/The%20Complete%20Works%20of%20Thucydides%20%28Delphi%20Classics%2C%202013%29>

United States Department of State, Office of the Historian, Foreign Service Institute. (n. d.). *China policy*. <https://history.state.gov/milestones/1977-1980/china-policy>

Weatherhead East Asian Institute, Columbia University. (n. d.). *U.S.-China relations since 1949*. https://afe.easia.columbia.edu/special/china_1950_us_china.htm

Woodrow Wilson International Center for Scholars Digital Archive. (n. d.). *Sino-American cooperation (1972–1989)*. <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/topics/sino-american-cooperation-1972-1989>

Отримано редакцію журналу / Received: 20.01.25
Прорецензовано / Revised: 02.02.25
Схвалено до друку / Accepted: 26.02.25

Hamidulla ALIYEV, PhD Student
ORCID ID: 0009-0007-2158-127X
e-mail: hamidulla.aliyev@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

A NEW TYPE OF RELATIONS BETWEEN MAJOR COUNTRIES AS A BASIS FOR BILATERAL RELATIONS BETWEEN CHINA AND THE USA

Background. *The bilateral relationship between the People's Republic of China (PRC) and the United States of America (USA) is one of the key elements of the modern system of international relations that affect global stability and security. Bilateral relations between the two countries have come a long way from direct confrontation in the mid-20th century to gradual engagement and strategic cooperation. From 1949 to 1971, ideological differences and the Cold War defined their policy as hostile, which was manifested in the US non-recognition of China, US support for Taiwan, and military conflicts (the Korean War of 1950-1953). Despite the longstanding confrontation, after 1971, both countries began to adapt their policies to economic and geopolitical challenges, culminating in the establishment of diplomatic relations in 1979. With Xi Jinping coming to power in 2013, China proposed the concept of a "new type of relations between great powers" aimed at avoiding conflicts and promoting mutually beneficial cooperation with the United States. However, the evolution of bilateral relations between the two countries in the period from 2013 to 2025 demonstrates the growth of strategic rivalry, which complicates the implementation of this model. In this regard, there is a need to analyze bilateral relations between China and the United States through the prism of the security dilemma and assess the impact of the concept of "a new type of relations between great powers" on China's foreign policy strategies and the dynamics of Sino-US relations.*

Methods. *The following methods were used: political analysis, content analysis, historical analysis, and the method of generalization.*

Results. *The historical development of Sino-US relations shows clear stages of transformation and evolution. In the period from the mid-20th century to 1971, relations can be characterised as confrontational, driven by ideological confrontation and the Cold War. The United States did not recognise the PRC, supporting Taiwan, and the Korean War intensified hostility due to China's perception of US actions as a threat to its security. From 1971 to 1989, there was a shift to cautious engagement, including 'ping-pong diplomacy', Nixon's visit in 1972, and the signing of the Shanghai Communiqué, which laid the groundwork for normalising relations between China and the United States. In 1979, the United States recognised the PRC as the only legitimate government of China, although the issue of Taiwan remains a cornerstone of bilateral relations and controversy. The period from 1990 to 2008 was characterised by economic interdependence, particularly after China's accession to the WTO in 2001, but political tensions between the two countries still persisted. Xi Jinping's 2013 concept of a "new type of relations between major countries" included the following key principles: no conflict, mutual respect, and mutually beneficial cooperation. It was intended to avoid the traditional confrontation between the rising (China) and dominant (the United States) powers. However, the implementation of this model has faced challenges: the 2018 trade war initiated by the United States through 'Made in China 2025' has revealed economic rivalry and contradictions between China and the United States, and China's actions in the South China Sea and around Taiwan have increased security tensions in the region. Based on this, the theoretical analysis through the security dilemma and Thucydides' trap confirms that China's rise is perceived by the United States as a threat that has a decisive impact on bilateral relations between the states.*

Conclusions. *Bilateral relations between China and the United States in the period from 2013 to 2025 demonstrate a transition from an attempt to build a "new type of relations between great powers" to an escalation of strategic rivalry between the states due to the security dilemma. Despite economic interdependence, differences in key strategic issues and interests, economic conflicts (such as trade wars) and security issues (Taiwan and the South China Sea) have complicated the implementation of this concept. In the future, the development of relations between China and the United States will depend on the ability of the states to find a balance between competition and cooperation in order to ensure global stability and predictable bilateral cooperation.*

Keywords: *Sino-US relations, security dilemma, great power relations, geopolitical competition, diplomatic interaction, economic interdependence, international stability.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.